

**DEZVOLTAREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMIEI NAȚIONALE
PRIN CERCETARE ȘI ÎNCURAJAREA IDEILOR INOVATOARE**

Margareta Bradu, lector superior, Facultatea de Științe Economice, USM

„Inovarea este capacitatea de a transforma ideile în fapte”

L. DUNCAN

The competitiveness of the national economy became the fundamental problem of the economic policies of the governments in the epoch of globalization. The innovation activity is a key-factor of the economic competitiveness in all the countries. The research and the innovation represent those activities through the activities of which there are improved the life and work conditions, improve the competitiveness, stimulate the economic growth. That is why the research of the methods of encouraging of the innovative ideas is a very important theme for the economy of our country.

Key words: *innovation activity, economic competitiveness, prosperity of a country, innovative ideas, encouragement of innovation.*

Competitivitatea economiei naționale a devenit problema fundamentală a politicilor economice a guvernelor în epoca globalizării. Activitatea de inovare este un factor cheie al competitivității economice în toate țările. Cercetarea și inovarea sunt acele activități care prin rezultatele lor se ameliorează condițiile de viață și de muncă, îmbunătățesc competitivitatea, stimulează creșterea economică etc. De aceea, cercetarea metodelor de încurajare a ideilor inovatoare este o temă foarte importantă pentru economia noastră.

Cuvinte cheie: *activitatea de inovare, competitivitatea economică; buna stare a unei națiuni, ideile inovatoare, încurajarea inovării.*

Activitatea de inovare este un factor cheie al competitivității economice în toate țările. Cercetarea și inovarea ameliorează condițiile de viață și de muncă, îmbunătățesc competitivitatea, stimulează creșterea economică și creează locuri de muncă. Acești doi piloni stau la baza dezvoltării competitivității economiilor naționale și nu pot fi cercetați divizat. Competitivitatea economiei naționale a devenit problema fundamentală a politicilor economice în condițiile globalizării.

În același timp, competitivitatea economiei naționale este o caracteristică complexă și sintetică a economiei, care individualizează starea economiei naționale și determină poziția stabilă și sigură a acesteia în cadrul economiei mondiale și este determinat de o largă varietate de caracteristici [1, p.403]. La rândul său calitatea vieții și buna stare economică poate crește datorită aportului cercetării și inovării în diverse domenii precum: asistența medicală, transport, alimentație și dezvoltarea serviciilor noi și noilor produse.

Se consideră că buna stare a unei națiuni, într-o economie sănătoasă, este strâns legat de nivelul productivității, iar competitivitatea reprezintă acel mix de instituții, politici și factori care determină nivelul de productivitate al unei țări.

Ideile inovative pot fi transformate în produse și servicii care duc la îmbunătățirea calității vieții numai în cazul când guvernele susțin și motivează implementarea ideilor inovatoare autohtone, dar nu cele străine. Numai în așa fel rezultatele cercetărilor autohtone ar putea influența sporirea competitivității economiei naționale. Așa dar, am putea spune că inovarea este procesul creativ prin care introducem ceva nou și asigurăm creșterea conjunctivității, bazat pe rezultatele cercetărilor naționale. Se poate vorbi despre inovare atunci când cunoștințele sunt aplicate, fie într-un nou produs, proces tehnologic, serviciu sau instrument de management cum ar fi nivel de guvernare, pentru a preveni sau diminua consecințele crizele economice importate de peste hotare, cum s-a întâmplat în Moldova în anul 2009.

Încurajarea inovării, la rândul său din partea guvernului, ar duce la creșterea valorii adugate al produsului, autohton, totodată s-ar ridica prestigiul firmelor pe piețele internaționale și însușirea prin intermediul bunurilor și a produselor naționale a unei părți mai mari din venitul global.

Pentru aprecierea nivelului de inovare, există un set de indicatori care caracterizează procesul inovativ și care se grupează în cinci categorii ce acoperă diferite aspecte ale performanței inovative.

Acești indicatori se despart în două grupe după cum urmează :

Tabelul 1. Primul grup de indicatori ce apreciază procesul inovativ INPUT

Categoria	Indicatorii
1. Motoare ale inovării (acești indicatori estimează condițiile structurale necesare pentru manifestarea potențialului de inovare)	1.1. Absolvenți în științe și inginerie per 1000 populație între 20-29 de ani 1.2. Populația cu studii superioare per 100 populație între 25-64 de ani 1.3. Rata de penetrare a internetului (numărul de benzini mari per 100 persoane). 1.4. Participarea la instruirea continuă per 100 persoane între 25-64 ani 1.5. Nivelul de instruire al tinerilor (ponderea populației 20-24 ani cu cel puțin un studiu liceal)
2. Crearea de cunoștințe – cu acești indicatori se măsoară investițiile în Cercetare-Dezvoltare-Inovare	2.1. Cheltuielile publice pentru CD (% din PIB) 2.2. Cheltuieli ale sectorului business pentru CD (% din PIB) 2.3. Ponderea cheltuielilor CD în high-tech (% din cheltuielile CD)

	2.4. Ponderea întreprinderilor ce beneficiaz de fonduri publice pentru inovare. 2.5. Ponderea cheltuielilor CD universitare finanțate de sectorul business.
3. Inovare și antreprenoriat (măsoară exportul, nivelul pentru inovare al businessului)	3.1. Întreprinderile mici și mijlocii (ÎMM) care inovează în interior (% din ÎMM) 3.2. ÎMM-uri inovatoare care cooperează cu alți antreprenori (% ÎMM) 3.3. Cheltuieli pentru inovare (% din cifra de afaceri) 3.4. Venituri din produsul inovativ (% din PIB) 3.5. Cheltuieli TIC (% din PIB) 3.6. ÎMM-uri ce utilizează schimburi non-tehnologice (% din ÎMM)

Sursa: Elaborat de autor

Tabelul 2. Indicatorii ce apreciază procesul inovativ OUTPUT

Categoria	Indicatorii
Aplicarea – (măsoară performanța exprimată în termeni de ocupare și activități economice și valoarea adăugată în sectorul inovativ)	4.1. Ocuparea în servicii high-tech 4.2. Exportul de produse tehnologice avansate ca pondere în exportul total 4.3. Vânzări de produse noi pe piață (% din cifra de afaceri) 4.4. Vânzări de produse noi pentru companii deja existente pe piață (% din cifra de afaceri) 4.5. Ocuparea în industria medium-high și high-tech (% din forța de muncă)
Proprietatea intelectuală (măsoară rezultatele atinse în termeni de Know-how de succes)	5.1. Patente (European Patent Office) EPO per 1 milion populație. 5.2. Patente (United States Patent&Trademark/USPTO per 1 mil. populație 5.3. Patente triade per 1 milion populație 5.4. Mărci comerciale comunitare noi per 1 milion populație 5.5. Design comunitar nou per 1 milion populație

Sursa: Elaborat de autor în urma cercetărilor

Analizând sistemul de CDI din R. Moldova se poate conchide că acesta este unul complicat, existând relații non-liniare între outputuri (rezultate) și inputuri (intrări). Aceste divergențe se explică de cel mai dese ori că sunt legate de modul și nivelul de finanțare, dar, în general performanța sectorului CDI nu este determinată doar de resursele financiare, cu toate că acestea au un rol deosebit de mare, dar totuși mai mult depinde de investițiile în capitalul uman – element-cheie de performanță în acest sector, de asemenea investițiile în infrastructura de susținere și promovarea științei.

Investițiile în cercetare și tehnologie reprezintă singura modalitate de a sprijini utilizarea eficientă a resurselor umane, de a proteja mediul, de a combate șirăci și pentru ridicarea bunăstării populației în general. Pentru a găsi o soluție căștrăspundem la provocările contemporane a economiilor dezvoltate, este necesar de a stimula cercetarea-inovarea prin formarea unei rețele funcționale de excelență în cercetare-inovare. Avem nevoie de o piață unică a ideilor care să asigure liberă circulația a cercetătorilor, a cunoștințelor și a rezultatelor în urma implementării acestor inovații.

Un exemplu bun de urmat este experiența UE, care începând cu anul 1984, a început finanțarea politicii de cercetare și inovare în bază de programe-cadru multianuale. Din 1984-2013 au existat apte programe-cadru (PC₁-PC₇). În anul 2014 apare programul Orizont 2020, un nou program de cercetare și inovare, ca un instrument-cheie pentru punerea în aplicare a inițiativei emblematice „O Uniune a inovării”, cu o finanțare de aproape 80 miliarde euro. Moldova a obținut un grant de peste 800 de mii de euro acum stă unică problemă utilizarea rațională a acestor bani. UE a hotărât să acorde și un sprijin suplimentar de 900 de mii de euro pentru a ajuta Moldova să-și asigure sisteme de cercetare și inovare mai puternic, pentru a face economia mai competitivă și pentru a crea mai multe locuri de muncă.

Despre rezultate este degrabă vorbit, dar către 2020 vom fi nevoi să raportăm despre acestea.

Este necesar ca cercetătorii tineri și cei cu experiență să beneficieze de sprijin pentru a-și consolida cariera și competențele prin cursuri de formare și stagii în străinătate sau în sectorul privat.

Pentru aceasta trebuie de mărit ponderea cheltuielilor din PIB pentru cercetare și inovare, care la momentul dat în R. Moldova sunt de 0,36%. UE în strategia sa de dezvoltare și-a asumat angajamentul că până în 2020 să ajungă la 3% din PIB, 1% din fondurile publice, 2% din investiții private ceea ce se estimează că ar genera 3,7 milioane de locuri de muncă și ar determina o creștere anuală a PIB cu circa 800 de miliarde de euro. În UE lideri în materie de inovare sunt: Danemarca, Finlanda, Germania și Suedia – cu performanțe în inovare aflate cu mult deasupra mediei UE, cei mai moderați în acest domeniu sunt Bulgaria, Letonia și România cu o performanță în materie de inovare semnificativ mai scăzută decât media UE. Tabloul de bord al Uniunii inovării 2014 se bazează pe 25 de indicatori diferiți, grupați în trei categorii principale:

I-a Categorie: - mijloacele, adică elementele fundamentale care permit inovarea (resurse umane, sisteme de cercetare deschise, excelente și atractive, precum și finanțare și asistență);

A II-a Categorie: - activități ale întreprinderilor, care indică eforturile în materie de inovare ale întreprinderilor europene (investiții ale întreprinderilor, colaborări și antreprenoriat, active de natură intelectuală);

A III-a Categorie: - rezultatele, care arată cum se transformă acestea în beneficii pentru întreaga economie (inovatori, efecte economice).

Dacă analizăm clasamentul global de inovații în anul 2014 Elveția rămâne lider pentru al patrulea an consecutiv. Cele mai notabile performanțe ale elvețienilor sunt legate de inovație eficientă pe piața muncii și complexitatea sistemului

de afaceri. Elve ia investe te cel mai mult în cercetare, Finlanda ocup locul doi la nivel european și trei la nivel global, are succese la capitolul transport public dezvoltat și eficient, cât și în sistemul educațional care satisface din plin nevoile forței de muncă.

Pe locul 3 la nivel european și pe locul 4 la nivel global, rămâne Germania ca cel mai inovator stat cu investiții masive în cercetare și dezvoltare.

Republica Moldova s-a plasat pe locul 43 din 143 de țări, acumulând 40,74 de puncte din 100 posibile, dar acestea au fost acumulate la capitolele „Crearea de cunoștințe” și „Active necorporale”.

Pentru a prospera în domeniul cercetării-inovării, trebuie de conștientizat faptul că la baza inovațiilor științifice și tehnologiile-piață, numai în așa ordine inovațiile vor influența dezvoltarea competitivității economiei naționale.

BIBLIOGRAFIE

1. „Competitivitatea economiei naționale în contextul economiilor globalizate”. Bradu M. „Politici și mecanisme de inovare și dezvoltare a proceselor economico-financiare și sociale în plan național și internațional” ediția a IX-a conferinței științifice internaționale 31 octombrie – 01 noiembrie 2014. Chișinău. USM 2014, p.403.
2. Strategia sectorului de cheltuieli în domeniul științific și inovării pe anii 2013-2015. Chișinău, 2013.
3. Investiții în oameni. Proiect cofinanțat din Fondul European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. România.
4. Raport al Comisiei Europene: Topul Statelor UE în materie de inovare. 4 martie 2014.